

Dosarul nr. 2ra-1705/22 (2-21148370-01-2ra-06122022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător – N. Lupașcu

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci

Î N C H E I E R E

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Melnic Marina și Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Melnic Marina către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Casa Națională de Asigurări Sociale, executorul judecătoresc Ganța-Cupcea Natalia, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a neexecutării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să nu încalce termenul rezonabil la executarea hotărârii și să o execute, încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Melnic Marina, casată hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 05 octombrie 2021, avocatul Durnescu Mihail, acționînd în interesele reclamantei Melnic Marina, a depus o cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Casa Națională de Asigurări Sociale, executorul judecătoresc Ganța-Cupcea Natalia, privind repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a neexecutării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să nu încalce termenul rezonabil la executarea hotărârii și să o execute, încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat faptul că, prin hotărârea nr.3-319/17 din 05 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Melnic Marina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani cu privire la contestarea actului

administrativ. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul organului teritorial, la determinarea bazei de calcul pentru plata indemnizației de maternitate Marinei Melnic, la nașterea celui de-al doilea copil, să ia în considerare venitul lunar realizat de Melnic Marina la SRL „Pedersen&Partners” și la SRL „Anticolector”. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul organului teritorial, să recalculeze indemnizația de maternitate acordată Marinei Melnic la nașterea celui de-al doilea copil, luând în considerare venitul mediu lunar realizat de Melnic Marina la SRL „Pedersen&Partners” și SRL „Anticolector”, cu achitarea în beneficiul Marinei Melnic a sumei calculate. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 12 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată hotărârea din 05 iunie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani și s-a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

Prin decizia din 28 martie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia din 12 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 05 iunie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Astfel, drept urmare a rămânerii definitive a hotărârii nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017 și dat fiind faptul că Casa Națională de Asigurări Sociale nu a întreprins nicio acțiune pentru executarea benevolă a hotărârii, de către Melnic Marina a fost depusă cererea privind intentarea procedurii de executare silită.

La 15 octombrie 2018, executorul judecătoresc Ganța-Cupcea Natalia a emis încheierea de primire spre executare și intentare a procedurii de executare în baza documentului executoriu nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017.

Din motivul neexecutării de către Casa Națională de Asigurări Sociale a documentului executoriu din 05 iunie 2017, la 08 iulie 2020, Melnic Marina a înaintat cerere de chemare în judecată în baza Legii nr. 87 împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

Astfel, la 28 octombrie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Central a adoptat hotărârea nr. 2-11985/20, prin care s-a constatat încălcarea dreptului Marinei Melnic garantat de art. 6 din CEDO, art. 1 Protocolul I la Convenție, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Marinei Melnic prejudiciul material în mărime de 7 559 lei 94 bani și prejudiciul moral în mărime de 10 000 lei, cauzat prin neexecutarea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017, fiind compensate și cheltuielile de judecată cu titlu de asistență juridică în mărime de 5 000 lei.

Respectiv, la 02 august 2021, a fost eliberat titlul executoriu pentru executarea hotărârii nr. 2-11985/20 din 28 octombrie 2020.

Potrivit reclamantei, chiar dacă a fost constatată obligația Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze indemnizația de maternitate acordată Marinei Melnic la nașterea celui de al doilea copil, luând în considerație venitul mediu lunar realizat de reclamantă la SRL „Pedersen & Partners” și la SRL „Anticolector”, cu achitarea în beneficiul Marinei Melnic a sumei calculate, Casa Națională de Asigurări Sociale nici până în prezent nu a executat documentul executoriu nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017 și încheierea executorului judecătoresc Ganța-Cupcea Natalia nr.017-175/2018 din 15 octombrie 2018.

Cu privire la prejudiciul material, reclamanta a menționat că, prin hotărârea nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017, instanța a dispus obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la determinarea bazei de calcul pentru plata indemnizației de maternitate Marinei Melnic, la nașterea celui de-al doilea copil, să ia în considerare venitul lunar realizat de Melnic Marina la SRL „Pedersen&Partners” și la SRL „Anticolector”. Pentru primul copil, reclamanta a beneficiat de o indemnizație de maternitate în mărime de 77 687,52 lei, fapt confirmat prin scrisoarea nr.65/17 din 10 martie 2017, eliberată de „Pedersen&Partners”. Pentru cel de-al doilea copil, Melnic Marina a beneficiat de o indemnizație de maternitate în mărime de doar 48 484,75 lei, achitată la 04 noiembrie 2016. Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale, în conformitate cu hotărârea instanței de judecată, urmează să recalculeze și să achite în beneficiul reclamantei Melnic Marina suma de 29 202,77 lei. Respectiv, prejudiciul material cauzat în continuu reclamantei, ca urmare a refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale de a executa benevol hotărârea, se exprimă sub formă de venitul ratat pe care reclamanta nu l-a putut obține ca urmare a privării sale de posibilitatea de a utiliza suma datorată, în mărime de 29 202,77 lei.

Astfel, pornind de la concluziile Curții Europene a Drepturilor Omunului și a Curții Supreme de Justiție, reclamanta consideră rezonabilă determinarea prejudiciului material cauzat, ca urmare a refuzului executării hotărârii, pornind de la rata de bază de refinanțare, stabilită de BNM.

Prin cererea de chemare în judecată depusă la 08 iulie 2020, Melnic Marina a solicitat compensarea prejudiciului material pentru neexecutarea hotărârii nr. 3-319/17 pentru perioada cuprinsă între 05 iunie 2017 (data adoptării hotărârii) – 01 iulie 2020.

Prin hotărârea nr. 2-11985/20 din 28 octombrie 2020, instanța a recunoscut încălcarea dreptului Marinei Melnic la executarea în termen rezonabil a documentului executoriu, dispunând compensarea prejudiciului material, sub formă de dobândă de întârziere, calculată pentru perioada 05 iunie 2017 – 01 iulie 2020.

Ținând cont de faptul neexecutării hotărârii, Melnic Marina în continuare deține calitatea de victimă, în sensul practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul acesteia la executare în termen rezonabil fiind în continuare încălcat ca urmare a refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale de a executa documentul executoriu nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017.

Pentru a stabili mărimea prejudiciului material cauzat reclamantei, urmează a fi stabilită perioada de calcul a dobânzii de întârziere.

Astfel, reclamanta consideră necesară luarea ca reper a zilei de 02 iulie 2020 - data până la care Melnic Marina a solicitat repararea prejudiciului material în prima cerere de chemare în judecată, formulată în baza Legii nr. 87, și ziua de 04 octombrie 2021 - data întocmirii prezentei acțiuni.

Astfel, din 02 iulie 2020 și până la 04 octombrie 2021 au trecut 460 zile, echivalând cu o perioadă de 1 an, 3 luni și 2 zile, iar prejudiciul (dobânda de întârziere) constituie - 4375,46 lei, fiind calculat în temeiul art. 942 alin. (2) din Codul civil.

Cu privire la prejudiciul moral, reclamanta a menționat că în urma refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale de a executa hotărârea nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017, în decurs de 460 de zile, reclamanta Melnic Marina a fost privată de posibilitatea de a beneficia în mod liber și nestingherit de dreptul său de proprietate, recunoscut printr-o hotărâre irevocabilă asupra sumei de 29 202,77 lei.

Ca urmare a acestui fapt, pe lângă prejudiciul material, reclamanta a suportat inclusiv

și un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 755, 80 Euro (1 an * 600 Euro; 600 euro/365 zile = 1,64 Euro/zi; 95 zile * 1,64 euro/zi = 155,80 euro).

De asemenea, reclamanta a învederat că prin refuzul executării silite a hotărârii, a fost violat inclusiv și dreptul la proprietate privată al reclamantei, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Reieșind din cele expuse, reclamanta a solicitat admiterea acțiunii; încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 4375,46 lei cu titlu de prejudiciu material ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești în decurs de 460 de zile; încasarea echivalentului în valută națională al sumei de 755, 80 euro sub formă de prejudiciu moral cauzat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești în decurs de 460 de zile; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să nu încalce termenul rezonabil la executarea hotărârii din 2017 cu executarea ultimei; încasarea de la bugetul de stat în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată în suma de 10 000 lei.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Melnic Marina, casată hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Marinei Melnic, prejudiciul material în sumă de 4375,46 lei, prejudiciul moral în sumă de 5000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău a indicat că faptele constatate prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru nr. 2-11985/20 din 28 octombrie 2020 urmează a fi reținute la litigiul dedus judecății, deoarece în felul acesta se asigură respectarea autorității lucrului judecat și se bucură de faptul că ceea ce se judecase anterior exprimă adevărul (res iudicata pro veritate accipitur).

În lumina celor expuse, instanța de apel a conchis că soluția primei instanțe dată în legătură cu litigiul dedus judecății este una neîntemeiată. Prima instanță eronat a respins pretenția privind repararea prejudiciului material, pe motiv că nu s-a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Or, în cadrul judecării anterioare s-a stabilit că, autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești nu a întreprins măsuri corespunzătoare în vederea executării hotărârii judecătorești irevocabile, ca urmare Melnic Marina nu a putut beneficia de succesul obținut în urma examinării litigiului, fapt ce incontestabil denotă că, hotărârea adoptată în favoarea ultimei a rămas neexecutată o perioadă considerabilă de timp. În consecință, instanța, prin hotărârea din 28 octombrie 2020, a constatat încălcarea dreptului reclamantei Melnic Marina, garantat de art. 6 din CEDO, art. 1 Protocolul 1 la Convenție, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017 și a dispus compensarea prejudiciului material și moral, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Totodată, în cadrul examinării prezentei cauze s-a stabilit că, chiar dacă instanța a constatat încălcarea dreptului Marinei Melnic la executarea în termen rezonabil a documentului executoriu nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017, până la data depunerii prezentei acțiunii în instanță - 05 octombrie 2021, documentul executoriu menționat, nu era executat. Or, după cum rezultă din extrasul de cont anexat la materialele cauzei (f.d. 78), Casa Națională de Asigurări Sociale a efectuat achitări față de Melnic Marina abia la 15

octombrie 2021, în sumă de 21 059,06 lei.

Din aceste motive, instanța de apel a constatat că în speță există temei legal pentru acordarea din contul statului în beneficiul Marinei Melnic a compensației prejudiciului material și moral, în condițiile instituite de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 și a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele primei instanțe în acest sens.

La 09 noiembrie 2022, la Curtea Supremă de Justiție a fost înregistrat recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin care a fost solicitată casarea deciziei din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

La 11 noiembrie 2022, Melnic Marina a depus recurs asupra deciziei instanței de apel, prin care a fost solicitată casarea deciziei din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău în partea respingerii pretențiilor reclamantei, cu pronunțarea în această parte a unei decizii de admitere integrală a pretențiilor formulate în acțiune și cererea de apel.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel neîntemeiat a respins unele pretenții formulate de recurentă în acțiune, indicând asupra faptului că mărimea prejudiciului și cheltuielile de asistență juridică au fost probate.

La 11 noiembrie 2022, la Curtea Supremă de Justiție a fost înregistrat recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a fost solicitată casarea deciziei din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Suplimentar, a fost invocat faptul că Casa Națională de Asigurări Sociale a executat hotărârea nr. 3-319/17 din 05 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, respectiv pretențiile reclamantei sunt neîntemeiate. Totodată, potrivit recurentei, tergiversarea executării hotărârii nu a depins de voința debitorului.

La 11 ianuarie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință asupra cererilor de recurs înaintate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Melnic Marina, solicitând admiterea recursului Ministerului Justiției al Republicii Moldova și respingerea recursului Marinei Melnic.

În conformitate cu art. 434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, copia deciziei din 20 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată participanților la proces la 14 septembrie 2022 (f.d. 193, vol. 1).

Astfel, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului constată că recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Melnic Marina și Casa Națională de Asigurări Sociale, înregistrate la 09 noiembrie 2022 și 11 noiembrie 2022, sunt în termen.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și

prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Melnic Marina și Casa Națională de Asigurări Sociale, urmează a fi declarate inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs înaintate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Melnic Marina și Casa Națională de Asigurări Sociale.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării

recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Melnic Marina și Casa Națională de Asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Galina Stratulat,

Maria Ghervas